

RAAD VAN BEHEER
HOUDEN VAN HONDEN

Zeer geslaagd symposium Raad van Beheer

Mens en dier groeien naar elkaar toe...

Op 3 april jl. organiseerde de Raad van Beheer in Burgers' Zoo te Arnhem het symposium 'De veranderende positie van het dier in onze maatschappij'. Maar liefst 300 enthousiaste toehoorders genoten van de inspirerende inleidingen van vier gerenommeerde wetenschappers: Jan Staman, Jan van Hooff, Constanze Mager en Peter Koolmees. Grote gemene deler: mens en dier groeien naar elkaar toe.

Ruim 300 toehoorders reageerden zeer enthousiast op de diverse sprekers. Reactie: "Het had tweemaal zo lang mogen duren!"

Aanleiding voor het symposium, dat werd geleid door dagvoorzitter Annemarie Brüning, vormde een startnotitie van de Raad van Dieren-aangelegenheden (RDA) over dieren in sport en ontspanning. Daarin zijn veel raakvlakken met het werk van de Raad van Beheer te vinden, zoals het fokken, showen en sporten met honden. Opzet van het symposium was te bekijken hoe de positie van dieren – en met name van honden – in de loop der tijd is veranderd. Ooit werden honden voornamelijk gebruikt voor de jacht, als waak- of herdershond of als ongediertebestrijder, en was er nauwelijks aandacht voor hun welzijn en gezondheid. Tegenwoordig zijn honden gezelschapsdieren die als lid van het gezin een duidelijke status hebben. Hun gezondheid en welzijn zijn juist zeer belangrijk en verklaren de maatschappelijke kritiek op bepaalde gebruiken binnen de hondenliefhebberij. Hoe kijken vier gerenommeerde wetenschappers daar tegenaan?

De hoofdrolspelers worden voorgesteld door Raad van Beheer-voorzitter Hoenderken. Vlnr Jan van Hooff, Peter Koolmees, Constanze Mager, Jan Staman en dagvoorzitter Annemarie Brüning.

Jan Staman: “Mens en dier worden partners”

De Raad voor Dierenaangelegenheden (RDA) is een belangrijk adviesorgaan van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. In de ‘Staat van het Dier’ geeft de RDA beschouwingen en opinies over de verschuivende relatie tussen mens en dier in Nederland. RDA-voorzitter mr. drs. Jan Staman sprak op begeisterte wijze over de actuele onderwerpen die bij de RDA spelen en waar bijzondere belangstelling van onze regering naar uitgaat. Volgens Staman zien mensen dieren

tegenwoordig als personen; niet alleen de kat en de hond, maar nu ook al de koe en het varken. In onze relatie met dieren zijn we van heerser, via rentmeester, naar partner gegaan. Vroeger waren dieren vooral een productiemiddel, met mensen als eigenaar en heerser. De verschuiving naar het rentmeesterschap zorgde ervoor dat dieren met meer zorg en respect werden beheerd. In de huidige tijd gaan we naar een nieuwe rol voor dieren: als partner met recht op een waardig bestaan en erkenning van eigenheid van dieren en dierpopulaties. De RDA koestert de dialoog met dierenorganisaties en kijkt er dan ook naar uit om met de Raad van Beheer verder van gedachten te wisselen over dieren in sport en ontspanning.

Directeur Doedijns presenteerde twee nieuwe initiatieven: de verkiezing van de Meest Hondvriendelijke Gemeente en de jaaractie voor Hulphond Nederland. Zie ook *Onze Hond* nr. 3 van 2022.

Jan van Hooff: “Hond is ‘ontwold’ en ‘vermensd’”

Emeritus hoogleraar gedragsbiologie Jan van Hooff sprak over het unieke huisdier de hond: de vermense en vermenselijke wolf. Hij gaf op onnavolgbare wijze weer waarom geen ander gedomesticeerd dier met de hond te vergelijken is. Zo heeft de kat zichzelf gedomesticeerd, maar heeft de mens dit voor de hond gedaan. De hond kent een opmerkelijke evolutionaire aanpassing, want hij is ‘ontwold’ en ‘vermensd’. Zo kennen wolven een hoge mate van altruïstische dienstverlening; ze helpen elkaar, ook als het ze niet direct iets oplevert. Wolven dragen bijvoorbeeld gezamenlijk de zorg voor hun welpen, iets wat honden niet doen. De wolf is sociaal-emotioneel veel intelligenter dan de hond. De mens leefde vroeger ook in kleine groepen en had toen eveneens de gedeelde zorg voor verwanten. Bij de mens is

Raad van Beheer-voorzitter en initiatiefnemer Hildeward Hoenderken opende de dag met onder meer een terugblik op het jaar 2021.

dit na de sedentarisatie (permanente vestiging op één plek) verdwenen, bij de hond eveneens. Ooit waren mens en wolf nomadische jagers die aasden op dezelfde prooi; vervolgens heeft de mens de wolf onbewust en onbedoeld gedomesticeerd tot hond. De hond is dan ook op de mens gericht en begrijpt zijn soortgenoten vaak niet, in tegenstelling tot wolven. Anatomisch gezien heeft de hond zich ook aangepast aan de mens; hij heeft een kortere neus en een prominenter voorhoofd dan een wolf. De hond kan ons hierdoor recht in de ogen kijken, de wolf niet. Ook is er geen andere diersoort waarvan de gedomesticeerde soort zo veel variabelen (rassen) kent als de hond.

Constanze Mager: "Altijd kritisch naar jezelf blijven kijken"

In haar lezing gaf Constanze Mager, biologe bij Koninklijke Burgers' Zoo, een uitgebreide uiteenzetting over de fokkerij van diertuindieren in verleden en heden. Belangrijke doelstelling is soortbehoud, niet alleen in de diertuin maar ook in de landen van herkomst. Daarnaast moeten diertuindieren 'wild' blijven en niet domesticeren. De diertuin is tevens een bedrijf, waar men

steeds nieuwe generaties nodig heeft om het publiek te blijven vermaken.

Er is een aantal randvoorwaarden voor het fokken in Nederlandse diertuinen. Zo dient de basispopulatie zo groot mogelijk te zijn, en

snel naar het gewenste niveau te groeien. De eindpopulatie moet het liefst uit een paar honderd dieren bestaan. Men ziet graag een evenwichtige verdeling van geslacht en nakomelingen, en men wil geen ongewenste selectie. Doel is om over honderd jaar ten minste 90 procent van de genenpoel van iedere diersoort te behouden. Mager gaf de zaal vervolgens een aantal nuttige adviezen over de omgang met kritiek. Realiseer je dat de discussie met sceptici soms gewoon niet gewonnen kan worden. Wel moet je altijd kritisch naar jezelf blijven kijken en je blijven ontwikkelen. Daarnaast zijn zaken als internationale erkenning, het meewerken aan verrijgingsprogramma's en het op orde hebben van relevante cijfers, erg belangrijk. Ook dient de communicatie proactief en doelgroepgericht te zijn. Wacht de kritiek niet af, maar wees hem voor!

Het symposium maakte de afgelasting van de nieuwjaarsreceptie enigszins goed. De 300 toehoorders konden het glas met elkaar heffen op een nieuw en mooi kynologisch jaar!

Peter Koolmees: "Grens tussen mens en dier vervaagt"

Peter Koolmees, emeritus hoogleraar diergeneeskunde in historische en maatschappelijke context, ging in zijn lezing in op de vooruitgang in de diergeneeskunde met betrekking tot de hond. Ook ging hij in op de maatschappelijke positie van de hond in relatie tot de mens. Zijn inleiding was voorzien van prachtige beelden die de veranderende rol van de hond in onze geschiedenis duidelijk weergaven. Koolmees stond ook stil bij de oorsprong van de dierenbescherming en alle misstanden die voordien geoorloofd waren. Ook gaf hij weer hoe de hond in oorlogen werd gebruikt en dat het oplappen van dieren na de oorlog meegeholpen heeft in de ontwikkeling van de diergeneeskunde. De verdere professionalisering van de diergeneeskunde hangt vooral samen met ons beeld van dieren en met de vervaging van de grens tussen mens en dier. Dat we in de huidige samenleving tumoren verwijderen uit de schedels van honden en rouwadvertenties voor honden plaatsen, had men in de jaren '60 van de vorige eeuw volslagen idioot gevonden. Koolmees

concludeerde dat er een grote verscheidenheid aan dierbeelden bestaat, dat de grenzen tussen mens en dier vervagen en bovendien dat dieren het vroeger niet beter hadden... ■

